

A gazdaságfejlesztés kulcsproblémája

Gazdálkodjunk okosan azzal, ami nincs? (3.)

Közhelyes megállapítás, hogy a munkaerőforrások elégtelenségének egyik oka, a munkaerő gazdaságatlan felhasználása, az emberek meglehetősen egyszerűen foglalkoztatása. A foglalkoztatási szerkezet és gyakorlat persze olyan, amilyen, a sok éven át kialakult és sajnos megcsontosodott szokásokon és gyakorlaton aligha lehet egyik napról a másikra változtatni. Valóban: a hatékony foglalkoztatás mindenki által jól ismert elvi kritériumainak gyakorlati megvalósítása — egy már meglehetősen összekuszált helyzetben — nagyon problematikus; végtére is: nem gépeket, berendezéseket kell mozgatni, átcsoportosítani, hanem emberek tíz- és száz-ezreihez kellene hozzányúlni. Ez nemcsak hosszantartó, de rendkívül kényes, úgy is mondhatnám: veszélyes művelet. Még akkor is, ha nem a már — esetleg évtizedek óta — munkaviszonyban lévőkről, hanem az elsősorban munkát vállaló, az iskolából éppencsak kikerülő fiatalokról van szó. Az ő elhelyezkedési, munkavállalási gyakorlatuk is szükségképpen igazodik a kialakult rendezés és gyakorlathoz.

E sorozat előző részében — a munkaerő-gazdálkodás általános jellemzőinek illusztrációjaként — közelebbről is megvizsgáltuk az 1970 és 1974 közötti időszak 53 ezres ipari létszámnövekményének elhelyezkedését. Ugyanebben az időszakban majdnem 95 ezer fiatal lépett munkaviszonyba. Valamennyien szakképzettek, középfokú vagy felsőfokú végzettséggel. Legnagyobb részük — majdnem ötven százalékuk — a gépiparban helyezkedett el, az arány majdnem húsz százalékkal magasabb mint a gépiparban az egész iparon belüli létszámaránya. Vegyük ehhez még hozzá, hogy a gépipar termelékenysége az átlagnál alacsonyabb s mindebből az következik, hogy a gépipar — ha az általános létszámarányokat és a hatékonysági, a gazdaságossági követelményeket nézzük — a többi iparághoz képest aránytalanul magas létszámot „szikkasztott el” az iskolától kikerülő fiatalok közül. A megoldás persze nem az, hogy valami módon esetleg korlátozzák a gépiparban elhelyezkedni kívánó fiatalok számát, hanem az, hogy emeljék a gépipari munka termelékenységét, gazdaságosságát. Ami azt is jelentené, hogy a gépipari munka termelékenységének emelése a racionális munkaerő-gazdálkodás egyik alapvető feltétele.

A példa talán arra is rávilágít, hogy mennyire bonyolult és összetett feladat a racionális és hatékony munkaerő-gazdálkodás. Igen ám — hangoztatják sokan és elsősorban a gyakorló „munkaerő-gazdálkodók”, a vállalatoknál dolgozó munkavégzők, akik a legközvetlenebbül érzik a munkaerőhiány-

ból adódó gondokat — hogyan lehet okosan és egyszerűen gazdálkodni azzal, ami voltaképpen nincs?... Ők azok, akik éveket óta és egyre hangosabban ismételtetik, hogy a munkaerőforrások elégtelenségének egész egyszerűen az is oka, hogy évről évre egyre kevesebben lépnek munkába, lévén, hogy a családpolitikai intézkedések kacsringói meglehetősen változatos demográfiai hullámzást teremtenek. A magyar népességfejlődés nem kívánatos és csak nehezen korrigálható sajátossága az egymást felváltó nemzedékek létszámának lényegesen eltérő volta. Az 1962-ben született generáció például még hatvan százaléka sem volt az 1954-ben született nemzedéknek. A hetvenes évekre, különösen pedig az elmúlt három évre az jellemző, hogy az elveszülési arány — nemzetközi összehasonlításban is — magasnak mondható. Az évszázatok mennyiségi különbsége, különböző nagysága aztán tartósan érzéti hatását, először az oktatáspolitikában — és gyakorlatban, később pedig a munkaerő-gazdálkodásban.

S ha már szóba került az oktatás: aligha vitatható, hogy a mai munkaerőgondok a közoktatási rendszer struktúrájára is visszavezethetők.

Nem abban az értelemben, hogy számszerűen kevés az új munkavállaló, hanem, hogy az iskolából kikerülők sokszor nem ott vállalnak munkát, ahol szükség lenne rájuk. Dr. Szabady Egon, a demográfiai tudományok doktora — és mellékesen a közoktatás-politika ismert szakértője — legutóbbi nyilatkozatában, ezzel kapcsolatban a következőket jelentette ki: „...a merev oktatási rendszer az előidőzője a munkaerő-szükségleti struktúra és az évente munkába lépők képzettségi szerkezeté közötti ellentmondásnak. Az iskolák ugyanis jó részt az iskolakapacitáshoz igazodó szakképzéssel rendelkező fiatalokat bocsátanak ki, a jelenlegi iskolarendszer pedig kevés lehetőséget ad a tizenhat esztendőskor, szakképzetlen fiatalok munkába állításához. Egy rugalmasabb közoktatási rendszer jobban alkalmazkodhatna a munkaerő-szükségletre, egyszersmind szélesítve az első munkába lépés után is megszerzhető iskolai végzettség lehetőségeit.”

Vértés Csaba

Következik:
Munkaerő-tartalékok — útközben

Piros vitamin

Szerdán megkezdtek a paradicsompaprika feldolgozását a győri hűtőházban. A piros színű vitamindús paprikafajtából 500 tonna mélyhűtést terveztek. A termékek azonban lehetővé tették, hogy 150 tonna több-

lettermes feldolgozását vállalják. A paradicsompaprikát kockára vágva és csikozva mélyhűtik. Savanyúság készítésére és hidegtájak díszítésére alkalmas. A győri gyár ezt a termékét az NSZK-ba exportálja.

Ki tud többet a Szovjetunióról?

Ismét meghirdették a középiskolai vetélkedőt

Harmadszor hirdette meg az Oktatási Minisztérium, a Magyar-Szovjet Baráti Társaság, a KISZ Központi Bizottsága és a Szovjetunió című folyóirat szerkesztősége a „Ki tud többet a Szovjetunióról” című politikai vetélkedőt valamennyi középfokú oktatási intézmény részére. A vetélkedő célja: a Szovjetunió életének még jobb megismertetése, a magyar-szovjet barátság tovább erősítése. A vetélkedősorozat anyagának versenykérdéseit a Szovjetunió című folyóiratban megjelent cikkek alkotják.

A vetélkedő fő díja egy háromszobás orosz népi üdülőház, a második díj egy 20 személyes kemping-felszerelés, és egy színes televízió, a harmadik díj egy tiszteletbeli kemping-felszerelés és egy fekete-fehér televíziókészülék lesz. A további

helyezett jutalomutazást kapnak a Szovjetunióba és más szocialista országokba. A versenyfelhívás megjelent a Művelődési Közlönyben és a Szovjetunió című folyóirat szeptemberi számában is. Az iskolák részletes tájékoztatófüzetet kapnak.

Munkásfilmapok Szegeden

Szeptember elején első alkalommal rendezik meg Csepelen és Szegeden a munkásfilmapokat. A program során Szegeden elsősorban a textilműveket, az olajipari vállalat, a KSZV dolgozói és a szakmunkásképző intézetek tanulói számára vetítenek olyan korábbi és új magyar filmeket, amelyek a munkások életéről és közéleti kérdésekről szólnak.

A munkásfilmapok elsődleges célja, hogy mind nagyobb nézőtömeget nyertjenek meg a magyar filmművészet számára elsősorban a munkások és a fiatalok rétegeiből. E program keretében a Fáklya Filmstúdióban csütörtökönként tűzik műsorra az elmúlt időszak jelentős alkotásait.

„Nagyüzem” a színházban

Fókuszban a bérletezés — Megkezdődtek a próbák — Vendégszereplés Budapesten

Teljes a „nagyüzem” a Szegedi Nemzeti Színházban. Az egyik legfontosabb, az egész évadot meghatározó szervező munka középpontjában a bérletezések állnak. Az utcai plakátokon megjelent a színház bérleti felhívása az 1976/77-es színiévadra. A vegyes bérlet 11 előadásra 20 százalékos kedvezményrel váltható, s e bérlettel öt színmű, három opera, két operett és egy musical tekinthető meg. Az operabérlet 10 operaelőadásra szól, 20 százalékos kedvezményrel. Kedvezmény nélkül váltható a premierbérlet, az egyetemi és főiskolai hallgatók bérlete 30 százalékos kedvezményt nyújt, míg a nyugdíjasbérlet, mely a hagyományoknak megfelelően délelőtti főpróbákra jogosít, 60 százalékos kedvezményrel vásárolható. A szervező munkát elsősorban a színház mintegy 200 közönségszervezője végzi

üzemekben, intézményekben, vállalatoknál, iskolákban, de bérletek válthatók a színház Kárász utcai szervezőirodájában is. Az idej bérletek csak a nagyszínházi előadásokra érvényesek. Ha évad közben megnyílik az oly rég várt Kisszínház, úgy oda külön bérletezés indul.

Az évadnyitó társulati ülésen jogos bírálat érte a színházat, hogy az elmúlt évadban néhány ezer nézőt veszített a korábbi évekhez képest. Az elvesztett nézők visszaszerzése, a színház-szervező közönség toborzása az idej cél, elsősorban munkás- és ifjúsági rétegekből. Statisztikákból kimutathatóan jó eredmények számít, ha egy város lakosságának 10 százaléka rendszeres színházba jár. Ezt a számot kellene stabilizálni, állandósítani az idej évadban. Ezt igyekszik elősegíteni az immár hagyományos brigádbérlet, mely a szocialista brigádok művelődéséhez, szórakozáshoz nyújt segítséget, és a KISZ-bérlet, mely az ifjúsági rétegeknek nyújt kedvező feltételeket. S az említett feladatoknak jegyében szerveznek szeptember 6-án, hétfőn délután 3 órakor a színház klubjában a szervezőknek műsoros tájékoztatót, melynek keretében bemutatják az új tagokat, szólnak az idej műsorszórásról s a szervező munka feladatairól is.

Megjelent a színház reprezentatív képes műsorfüzete.

te, mely megvásárolható a szervező irodában. A füzet tájékoztató az idej színiévi bérleti lehetőségeiről, közli az évad műsorszórását, bemutatkoznak a kiadvány lapjain az együttes új tagjai, Nagy Zoltán színművész nyilatkozik az elmúlt évadról, melyre képes összeállítással is emlékezik a füzet. A szegedi operai találkozóról pedig Vántus István zeneszerző írását olvashatjuk.

A Szegedi Nemzeti Színház mindhárom tagozata javában próbál a három hét múlva kezdődő bemutatókra. Szeptember 24-én prózai bemutatóval, *Lope de Vega A kertész kutyája* című vígjátékkal nyitják a színiévadot, melyet *Giricz Mátyás* igazgató állít színpadra. A főbb szerepeket *Vajda Márta*, ifj. *Ujlaky László*, *Nagy Zoltán*, *Egervári Klára*, *Mentes József* játssza,

bemutatkozik a társulat két új tagja, a főiskoláról jött *Raszler Ildikó* és a Debrecenből érkezett *Fekete Alajos*. Az első operettbemutató *Szirmai Albert Mágnes Miskája*, melyet *Szász Károly* rendez. A szeptember 25-i bemutató főszereplői: *Csizmadia László*, *Póór Péter*, *Török Vera*, *Káldi Mariann*, *Oszvold Marika* és *Király Levente*. Az első operapremier *Csajkovszkij Anyeginje*, melyet román vendégrendező, *Bob Massini* állít színpadra.

A Szegedi Nemzeti Színház prózai és operatársulata október 23-26-ig Budapesten vendégszerepel. A budapesti művészeti hetek keretében az Operettszínházban két alkalommal *Vántus István Aranykoporsóját*, *Kertész Árpád* pedig a *La Mancha lovagját* játsszák.

T. L.

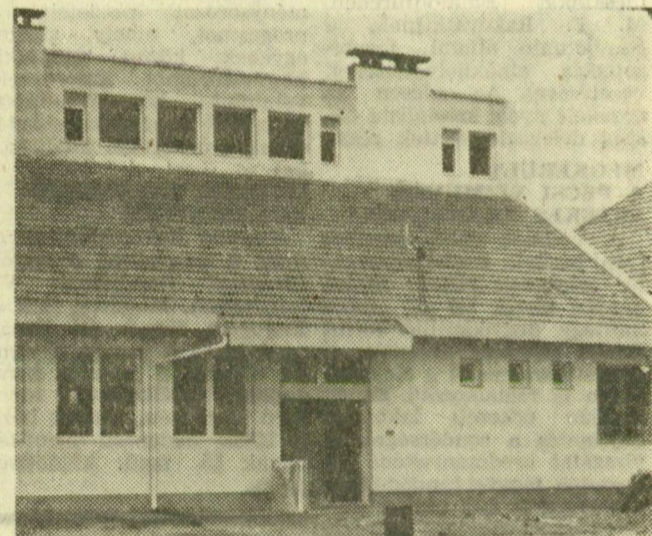
Vihar tombolt a Kisalföldön

Kedden este és szerdára virradó éjszaka heves vihar tombolt a Kisalföldön. A Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság győri központja Szigetközön és Győr térségén vonultak át. Rövid idő alatt több mint 10 milliméter csapadék hullott.

A zivatart súrú villámsapások kísérték, amelyek több helyütt áramkieszt okoztak. Villámsapás rongálta meg Ásványráró közelében a Du-

telefonvezetékét is. Megszakadt az összeköttetés az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság győri központja és az ásványrárói szigetközi szakasz mérnökség, valamint az ugyancsak itt székelő vízügyi hajózási üzem és kikötő között. Miután két fontos területet kötött össze a telefonvezeték, az összeköttetést ideiglenesen a javítás idején URH rádió adó-vevőkkel biztosítják. (MTI)

Galériás napközi Pusztamérgesen

Az új napközi otthon, udvar felől nézve

Aki szépet akar látni Pusztamérgesen, nézze meg az iskola új szárnyépületét, a napközi otthon: a falu legmutatósb épületét látja. Szép kívülről és szépnek ígérkezik belülről is. Kívül a formájá, belül a faburkolata teszi széppé.

Tanévkezdés előtt éppen azon fő a tantestület feje, hogy sokan jelentkeznek napközi otthonba a tanulókat közül. Ha elkészül az új szárny, akkor is csak kilencvenet tudnak fölvenni, pedig száztíznek kérik fölvetelüket. A galériás épületben ebédlő, könyvtár és klubszoba, tanulásra, napközis foglalkozásra alkalmas adó két terem lesz majd, és egy ételmelegítő konyha. Oriási lépés ahhoz képest, hogy eddig a napközisek az iskolai tanteremben voltak kénytelenek ebédelni is, és délután tanulni is.

Az új épület 1 millió 800 ezer forintért készült. Dicsélni kell a Rizling Termelőszövetkezetet, 100 ezer forinttal járult hozzá, és a szövetkezet szocialista brigádja vállalta társadalmi munkában az átadás előtti nagytakarítást is.

Hatalmas udvara van az iskolának a község közepén, az új épület, a kert és a sportpályát is magába foglaló udvar kitűnő környezetet ad a délutáni foglalkozások okos megszervezéséhez. A napközisek fő gondja ugyanis legtöbb helyen az, hogy a nagy figyelmet, szellemi erőfeszítést kívánó délelőtti tanítás után nincs alkalmuk kikapcsolódni, levegőzni a feszültséget délután sem. Úgy tűnik, ez a veszély nem fenyeget Pusztamérgesen.

Új tejbegyűjtő

A Csongrád megyei Tejipari Vállalat ez év nyarán felméréseket végzett, hogy hol megoldatlan még a háztáji, kistermelői tej szervezési kérdése. Ennek során hangzott el az algyői gazdák kérése, hogy létesítsen a vállalat egy helyi csarnokot, mert egyre több a te-

jelő tehén és egyre nehezebb a tej alkalmi értékesítése. A vállalat eleget tett a kérésnek és tegnap megnyitotta Algyőn, a Kastélykert utcában a két helyiségből álló csarnokot. A kilátások szerint az új átvevő telep napi 500 literes forgalmat bonyolít le.